

7. Pro pryupynennya komunal'noho pidpryyemstva «Munitsypal'na okhorona» shlyakhom peretvorenniya [On termination of the municipal enterprise “Municipal protection” by transformation] : rishennya Odes'koyi mis'koyi rady vid 14.12.2017 № 2772-VII. URL : <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/102223/>. [in Ukr].

8. Pronevych, O. S. (2011) Orhanizatsiyno-pravovi zasady diyal'nosti politsiyi (militsiyi) Nimechchyny, Pol'shchi ta Ukrainy: porivnyal'no-pravovyy analiz [Organizational and legal principles of the militia (police) of Germany, Poland and Ukraine: comparative legal analysis] : monohraf. Kharkiv : NikaNova, 509 p. [in Ukr].

9. Topchiy, Yu. M. Administratyvno-pravovi aspekty diyal'nosti komunal'nykh okhronnykh pidpryyemstv (munitsypal'noyi varty) : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Odes. derzh. un-t vnutr. sprav. Odesa, 2019. 247 p. [in Ukr].

ABSTRACT

Serhii Shevchenko. Participation of the municipal guard while maintaining public order: domestic and foreign experience. The study deals with the powers in accordance with the tasks and objectives of the municipal guard, which operates in different cities of Ukraine, local communities and more. Emphasis is placed on the lack of normative regulation (at the level of the Law) of the definition of such a concept as «municipal guard» or «municipal police», which leads to different interpretations and interpretations by members of the scientific community. The opinions of many researchers on such concepts as «municipal police» and «municipal guard» are highlighted, the content of such definitions allows us to draw conclusions about the priority in ensuring or maintaining public order by the municipal guard. These are two main approaches to the content of the activities and organization of the municipal police, namely centralization of law enforcement in the state, when municipal police officers must be in the staff of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and not subordinate to local governments. police funding, and the powers, structure and personnel policy remain with the National Police of Ukraine; the second approach envisages the functioning of the municipal police as an executive body of local self-government, the municipal police is accountable to and under the control of local self-government bodies and the territorial community. It is stated that in accordance with the second approach and analysis of the statutes of municipal enterprises of some cities under the name «Municipal Guard», the terms «municipal police» and «municipal guard» are identical. Emphasis was placed on the need to adopt the Law on Municipal Guard, which established the powers of the guard, including maintaining public order, crime prevention and security activities as priority areas of the guard, the administrative and legal status of the guard, determined sources of funding (local community budget). accountability and control of representatives of the municipal guard.

Keywords: *guard, approaches, municipal police, statutes, powers.*

УДК 343.13 (477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-553-560

Роман ШЕСТОПАЛОВ[©]
кандидат юридичних наук
(Дніпропетровська обласна
прокуратура, м. Дніпро, Україна)

СУДОВА ПРАКТИКА У СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ ЗА СТАТТЕЮ 110-2 КК УКРАЇНИ

Стаття присвячена аналізу судової практики у справах про злочини за статтею 110-2 КК України. Автором шляхом моніторингу даних Єдиного державного реєстру судових рішень за відповідним пошуковим контекстом здійснено вивчення судових рішень у справах про злочини проти основ національної безпеки, зокрема щодо судової практики постановлення вироків за фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України, ухвалених з часу запровадження норми, яка передбачає кримінальну відповідальність за такі дії.

За результатами аналітичного дослідження диференційовано сфери застосування даної норми закону про кримінальну відповідальність та винесення судами відповідних рішень.

© П. Шестопапов, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1460-2355>

rams2000@ukr.net

Проаналізовано причини застосування судами, як правило, спрощеного порядку здійснення провадження, у тому числі щодо обсягу дослідження доказів, ухвалення на їх основі рішень про міру покарання. Висловлено авторську тезу про причини такого стану справ. Викладено аргументи щодо наявності проблемних питань, пов'язаних із правовим забезпеченням кримінально-правової охорони дій, які у своїй сукупності утворюють склад злочину за ст. 110-2 КК України, а також проблематику практичного застосування цієї норми.

Ключові слова: *судова практика, вирок, злочини проти основ національної безпеки, Єдиний державний реєстр судових рішень, фінансування, матеріальне забезпечення, мета, насильницька зміна чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України.*

Постановка проблеми. Вжиття дієвих заходів щодо кримінально-правової охорони конституційного ладу, державної влади, територіальної цілісності України та забезпечення недоторканності її державного кордону є одним із ключових завдань сучасної правоохоронної системи. Зазначене вказує на необхідність визначення одним із пріоритетних завдань прокурора під час участі в судових засіданнях із розгляду кримінальних справ зазначеної категорії захист суспільних і державних інтересів з метою забезпечення ухвалення судами законних, обґрунтованих і справедливих рішень із притягненням винних до встановленої законом відповідальності. Зазначеному має передувати належне здійснення прокурором нагляду за додержанням законів слідчими органами безпеки у формі процесуального керівництва здійснення ними досудового розслідування, у тому числі щодо збору і фіксації доказів, перевірки їх належності та допустимості.

Утім, незважаючи на достатній стаж (з червня 2014 року) віднесення фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України, до кримінально-караних, судова практика із розгляду кримінальних проваджень зазначеної категорії не свідчить про ефективність застосування положень статті 110-2 КК України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідження проблемних питань боротьби із діяннями, що спрямовані на фінансування сепаратизму та інших дій, що у своїй сукупності утворюють склад кримінального правопорушення, передбаченого статтею 110-2 КК України, постійно перебувало в полі зору таких науковців, як: В. Гацелюка, Ю. Луценка, Н. Невідомої, Д. Олейникова, С. Плещького, О. Поповича, М. Рубашенка, К. Сиротова, Г. Татаренка, Р. Чорного та інших. Водночас більшість вказаних робіт цих науковців виконані в контексті наукових спеціальностей кримінального права чи кримінології, та містять висновки щодо необхідності удосконалення положень закону України про кримінальну відповідальність у цій сфері. Отже, сучасна юридична наука не містить достатніх аналітичних досліджень із розгляду судами кримінальних проваджень про злочини щодо фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України.

Метою статті є аналіз судової практики у справах про злочини за статтею 110-2 КК України. Зокрема, дослідженню підлягають судові рішення (вироки), постановлені з часу запровадження норми, яка передбачає кримінальну відповідальність за фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (статті 110-2 КК України).

Виклад основного матеріалу. Шляхом моніторингу судових рішень за даними Єдиного державного реєстру судових рішень вивчено практику розгляду судами кримінальних проваджень про злочини проти основ національної безпеки, зокрема у справах щодо фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (ст. 110-2 КК України).

Вивченням встановлено, що з часу доповнення КК України статтею 110-2 (Згідно із Законом України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму» № 1533-VII від 19.06.2014) українськими судами винесено 16 обвинувальних вироків (станом на дату написання даної статті), з яких 13 за фактами фінансування дій, пов'язаних із діяльністю на непідконтрольній українській державі території Донецької та Луганської областей

самопроголошених республік «ДНР/ЛНР», 2 (у т.ч. 1 вирок не набрав законної сили) – щодо фінансування дій, пов'язаних із тимчасовою окупацією РФ Кримського півострова, 1 (не набрав законної сили) – щодо фінансування дій осіб для їх участі в широкомасштабних акціях протестів у місті Києві поряд з адміністративними будівлями органів центральної влади та їх захоплення (за сукупністю злочинів, передбачених ч. 1 ст. 109, ч. 1 ст. 14, ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 109, ч. 3 ст. 110-2, ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 27, ч. 1 ст. 410 КК України).

Усі вироки у справах даної категорії, що набрали законної сили (14), винесені судами саме першої інстанції із призначенням особам покарання без ізоляції від суспільства (із застосування положень ст. 75 КК України щодо звільнення особи від відбування покарання із випробуванням), та ухвалені без дослідження доказів (окрім визнавальних показань самих обвинувачених), оцінки їх належності та допустимості, оскільки 9 вироків ухвалено за результатами затвердження судами угод про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором (з яких 8 вироків щодо фінансування дій, пов'язаних із діяльністю так званих «ДНР/ЛНР» (вироки Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 08.10.2015, Дергачівського районного суду Харківської області від 11.05.2019, Київського районного суду м. Харкова від 03.06.2019, Мар'їнського районного суду Донецької області від 07.06.2019, Дергачівського районного суду Харківської області від 11.07.2019, Троїцького районного суду Луганської області від 14.08.2019, Дергачівського районного суду Харківської області від 28.01.2021, Сватівського районного суду Луганської області від 28.04.2021) та 1 вирок (Шевченківського районного суду м. Києва від 16.11.2021) щодо фінансування дій, пов'язаних із окупацією РФ Кримського півострова), 5 (вироки Жовтневого районного суду м. Харкова від 19.03.2021, Мар'їнського районного суду Донецької області від 23.04.2019, 01.07.2019, Дергачівського районного суду Харківської області від 25.02.2021, Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 07.09.2021) – за результатами встановленого судом скороченого порядку (ч. 3 ст. 349 КПК України) судового розгляду, а саме: шляхом визнання недоцільним дослідження судом доказів сторони обвинувачення, обмежившись допитом обвинувачених, які у всіх 5 вищевказаних випадках в повному обсязі визнали свою вину щодо фінансування ними дій, пов'язаних із діяльністю так званих «ДНР/ЛНР».

На наш погляд, причинами «млявого» притягнення осіб до кримінальної відповідальності саме за ст. 110-2 КК України є дуалізм проблематики практичного втілення положень цієї норми закону про кримінальну відповідальність.

По-перше, юридична техніка даної правової норми прописана в КК України таким чином, що в разі фактичного невизнання обвинуваченим своєї винуватості у скоєнні інкримінованого йому злочину, з огляду на проблематику доказування злочинів даної категорії, особу майже нерально притягнути до кримінальної відповідальності та засудити. Вищенаведений аналіз судової практики з цього питання не лише підтверджує наше твердження, але й вказує на ту обставину, що набуття усіма 15 судовими рішеннями законної сили відбулося за «пасивної позиції» сторони захисту, без створення нею дієвих «процесуальних перепон» стороні обвинувачення щодо доведення перед судом винуватості особи, представлення та обґрунтування нею зібраної доказової бази тощо.

По-друге, вищенаведений аналіз судової практики не лише підтверджує перше наше твердження, але й дає підстави зробити припущення, що спрощена процедура кримінального судочинства із розгляду справ за ст. 110-2 КК України є так званим «процесуальним компромісом» між сторонами обвинувачення і захисту, за яких кожен учасник «малою кров'ю» здобуває вигідне (у т.ч. для всіх сторін) процесуальне рішення, а саме: для сторони захисту – призначення покарання, не пов'язаного із реальним позбавленням волі; для сторони обвинувачення – обвинувальний вирок, який набрав законної сили, упередження судової тяганини, та як наслідок, закриття кримінального провадження за строками давності, недопущення справдження ризику постановлення виправдувального вироку через проблематику доказування у кримінальних провадженнях даної категорії та з огляду на мінливу політичну кон'юнктуру в державі, що прямо та опосередковано впливає на роботу правоохоронних органів у сфері протидії злочинам проти основ національної безпеки; для суду – де-факто, гарантії не оскарження обома сторонами вироку в апеляційному порядку та упередження його скасування вищестоящим судом.

Варто зауважити, що санкція ст. 110-2 КК України, зокрема її перша частина (основне покарання передбачає позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років), є менш тяжкою за схожі за суттю і алгоритмом дії, відповідальність за які визначена більш «жорсткими» суміжними статтями 258-5 КК України (фінансування тероризму – санкція навіть за частиною першої цієї статті передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років та з конфіскацією майна) чи ст. 258-3 КК України (організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації – покарання «стартує» від восьми років позбавлення волі) [1].

Вивченням судової практики із розгляду кримінальних проваджень за ст. 110-2 КК України встановлено, що майже 82 % розглянутих справ (13 із 16) стосувалися протиправних дій обвинувачених, пов'язаних із діяльністю так званих «ДНР/ЛНР», які в Україні чинною владою прийнято вважати терористичними організаціями, що знайшло своє відображення у зверненнях Верховної Ради України до міжнародних організацій та іноземних держав. Зокрема, у Зверненні Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором, затвердженому Постановою Верховної Ради України від 27.01.2015 за № 129-VIII, та Зверненні до Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, національних парламентів держав-членів ЄС, США, Канади, Японії та Австралії щодо масового розстрілу людей під Волновахою в Україні, затвердженому Постановою Верховної Ради України від 14.01.2015 за №106-VIII, Постанові Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України «Щодо протидії поширенню підтриманого Російською Федерацією міжнародного тероризму» від 22.07.2014 за № 1597-VII, Постанові Верховної «Про Заяву Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків» від 21.04.2015 за № 337-VIII, Постанові Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України «Про трагічну загибель людей внаслідок терористичного акту над територією України» від 22.07.2014 за № 1596-VII, Постанові Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян» від 04.02.2015 за № 145-VIII.

Для прикладу, розглянемо декілька вироків за ст. 110-2 КК України, які набрали законної сили.

Так, вироком Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 08.10.2015 визнано винною ОСОБА_2 у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 110-2 КК України за те, що вона у період квітня-травня 2015 року здійснювала фінансові операції з грошовими коштами, які здобуті злочинним шляхом, збройному формуванню (козацький полк «Ярга», що дислокується в м. Антрацит Луганської області та входить до складу «ЛНР») на чолі з ОСОБА_4, а саме: здійснювала фінансові операції з обміну зношених та помічених фарбою та виведених з обігу грошових коштів, а також звичайних купюр української гривні на російські рублі та долари США, які у подальшому використовувались ОСОБА_4 для фінансування дій, вчинених з метою зміни меж території або державного кордону України. Суд затвердив угоду про визнання винуватості між обвинуваченою і прокурором, докази не досліджувались [2].

Вироком Дергачівського районного суду Харківської області від 28.01.2021 визнано винним ОСОБУ_1, який будучи фізичною особою-підприємцем і маючи у власності автомобіль марки «IVECO 440 E43», напівпричіп «Metaco Bobr» та напівпричіп марки «Schmitz s 01» сприяв незаконному постачанню товарів із України на територію, підконтрольну терористичній організації «ДНР», їх подальшій реалізації через підконтрольні невідновленим особам незаконно створенні підприємства за значно завищеними цінами та подальшому відрахуванню частини грошових коштів, отриманих від реалізації товарів до так званих «бюджетів» цієї організації. Суд затвердив угоду про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором, докази не досліджувались [3].

Вироком Жовтневого районного суду м. Харкова від 19.03.2019 визнано винним

ОСОБУ_1, який, маючи на меті матеріальне забезпечення терористичної організації «Донецька Народна Республіка» шляхом реалізації представникам останньої придбаної молочної продукції, ОСОБА_1, з використанням орендованого ним автомобіля марки «Volkswagen Crafter» білого кольору, д.н.з. НОМЕР_2 під керуванням громадянина України ОСОБА_4, вирушив в напрямку тимчасово окупованої території м. Горлівка Донецької області по автомобільній трасі «М-03», переміщуючи придбаний молочний продукт у кузові зазначеного автомобіля. Однак довести свої злочинні дії до кінця ОСОБА_1 не зміг, оскільки 04.04.2018 року, о 19 год. 50 хв. вищевказаний автомобіль було зупинено співробітниками Служби безпеки України на ділянці автомобільної траси «М-03», біля інформаційного покажчика (дорожнього знаку) з написом «Слов'янськ – 6». За результатом проведення огляду марки «Volkswagen Crafter», серед іншого, виявлено 47 предметів, схожих на голівки сирного продукту, які ОСОБА_1 збирався перемістити на тимчасово окуповану територію м. Горлівка Донецької області, з метою фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади. Судом визначено скорочений порядок дослідження доказів, обмежившись допитом обвинуваченого, тому інші докази судом не вивчалися [4].

Згідно вироку Троїцького районного суду Луганської області від 14.08.2019 судом встановлено, що ОСОБА_2, діючи за попередньою змовою з обвинуваченою ОСОБА_1, у період з початку 2015 по теперішній час, відповідно до (мовою оригіналу) «Закону ЛНР О податковій системі» та інших нормативно-правових актів перерахували до бюджету «ЛНР» грошові кошти у розмірі 550 800 російських рублів. Суд затвердив угоду про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором, докази не досліджувались [5].

Вироком Мар'їнського районного суду Донецької області від 27.06.2019 затверджено угоду про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором та засуджено за ч. 1 ст. 110-2 КК України ОСОБУ_1, який вирішив передати грошові кошти на територію «ДНР» для підтримання розвитку та функціонування органів місцевого самоврядування «ДНР». Продовжуючи реалізацію свого злочинного умислу, спрямованого на фінансування діяльності органів місцевого самоврядування «ДНР», а саме – на передачу грошових коштів для підвищення заробітної плати співробітникам Горлівської міської ради та проведення постійних агітаційних заходів серед населення м. Горлівка, ОСОБА_1, 28 лютого 2018 року обміняв власні грошові кошти у розмірі 54 000 (п'ятдесят чотирьох тисяч) гривень у пункті обміну грошових коштів на 2 000 (дві тисячі) доларів США. Після чого, у той же день, ОСОБА_1, прибувши за адресою: АДРЕСА_4 (автовокзал), передав грошові кошти у сумі 2 000 (дві тисячі) доларів США раніше не знайомому йому чоловіку, особа якого не встановлена, з метою фінансування діяльності органів місцевого самоврядування «ДНР» [6].

В угоді про визнання винуватості між обвинуваченою і прокурором, яку було затверджено вироком Дергачівського районного суду Харківської області від 11.05.2019 встановлено, що, виконуючи завдання представника «Міністерства палива, енергетики та вугільної промисловості «ЛНР», реалізуючи умисел, спрямований на фінансування (матеріальне забезпечення) дій, з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України ОСОБА_1, шляхом здійснення замовлення через мережу «Інтернет» придбала у невідомої особи «ПАР». Далі 20.02.2019 ОСОБА_1, домовившись з ОСОБА_3 про її перевезення з м. Харкова до м. Белгород Російської Федерації, не ставлячи останньому до відома про свій загальний злочинний намір, приблизно об 13 годині 30 хвилин виїхала із ОСОБА_3, на належному йому автомобілі, з м. Харкова в напрямку МАПП «Гоптівка» МП «Щербаківка» Харківської митниці. Разом з тим, 20.02.2019 о 15 год. 20 хв., в ході огляду місця події, на ділянці місцевості, розташованій на узбіччі автодороги М20 (сполученням Харків – МАПП «Гоптівка») на відстані близько 1195 метрів від МАПП «Гоптівка» МП «Щербаківка» Харківської митниці і близько 90 м від повороту на смт. Козача Лопань, злочинна діяльність ОСОБА_1, спрямована на фінансування (матеріальне забезпечення) дій, з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України, шляхом постачання «ПАР» до Міністерства палива, енергетики та вугільної промисловості ДНР» і м. Луганськ), була припинена, а ащик з «ПАР» у ОСОБА_1 було вилучено [7].

За результатами розгляду у скороченому порядку кримінального провадження, вироком Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 07.09.2021

засуджено за ч. 1 ст. 110-2 ОСОБУ_1, який 24 березня та 31 березня 2021 року скерував віртуальні активи – криптовалюту «Bitcoin» на загальну суму 0,018045 на «Bitcoin»-рахунок НОМЕР_1, що перебуває у володінні та користуванні невідновлених в ході досудового розслідування осіб – представників терористичної організації так званої «ДНР», метою якої є зміна меж території та державного кордону України, тим самим здійснив фінансування дій, вчинених з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України [8].

Отже, власне, в усіх випадках дії обвинувачених певним чином були пов'язані із забезпеченням діяльності самопроголошених «ДНР/ЛНР» чи їх окремих представників. Зробимо припущення, що підставою кваліфікації дій обвинувачених саме за ст. 110-2 КК України була наявність у них спеціальної мети – насильницька зміна чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміна меж території або державного кордону України.

При цьому, судова практика у справах про злочини щодо фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (ст. 110-2 КК України), пов'язані із окупацією РФ Кримського півострова фактично (за даними Єдиного державного реєстру судових рішень) становить 1 обвинувальний вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 16.11.2021, що набрав законної сили, який винесено за результатами затвердженої угоди про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором та призначення узгодженого сторонами покарання, не пов'язаного із реальним позбавленням волі (4 роки позбавлення волі з іспитовим терміном на 2 роки). Відповідно до обставин справи, які стали підставою для кваліфікації дій обвинуваченого за ч. 1 ст. 110-2 КК України, громадянин РФ ОСОБА_1 не пізніше 27.11.2015, усвідомлюючи факт тимчасової окупації території АР Крим і м. Севастополя з боку РФ, та створення на її території незаконних органів державної влади РФ, у тому числі, підрозділів та установ Міністерства оборони РФ, ФСБ РФ, Міністерства внутрішніх справ РФ, інших міністерств, відомств та органів місцевого самоврядування РФ, вчинив фінансування дій, з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України. Фінансування зазначених дій полягало в матеріальному забезпеченні, а саме у здійсненні управління майном, яке на праві державної власності належить Україні, для забезпечення функціонування зазначених вище органів, установ та організацій, єдиним завданням яких є зміна меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України [9].

Згідно іншого вироку з обраної тематики (станом на дату написання статті вирок Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 22.12.2021 не набрав законної сили) у період з 16.05.2019 по 29.04.2020, обвинувачена ОСОБА_1, усвідомлюючи той факт, що на території АР Крим діє окупаційна влада РФ, вчинила дії, направлені на практичне використання власних знань, умінь та навичок (як особи, що має спеціальні знання у галузі проектування об'єктів паливно-енергетичного комплексу) із модернізації Сімферопольської ТЕЦ, вчинені з метою зміни меж території України, які сприяли посиленню присутності окупаційних органів РФ на території АР Крим [10].

Висновки. Аналіз судової практики про злочини проти основ національної безпеки, зокрема за ст. 110-2 КК України, становить (станом на дату написання даної статті та за даними моніторингу Єдиного державного реєстру судових рішень) 16 вироків. Усі вироків у справах даної категорії, що набрали законної сили (14), винесені судами саме першої інстанції із призначенням особам основного покарання без ізоляції від суспільства (із застосування положень ст. 75 КК України щодо звільнення особи від відбування покарання із випробуванням), та ухвалені без дослідження доказів (окрім визнавальних показань самих обвинувачених), оцінки їх належності і допустимості, оскільки 9 вироків ухвалено за результатами затвердження судами угод про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором (з яких 8 вироків щодо фінансування дій, пов'язаних із діяльністю так званих «ДНР/ЛНР» та 1 вирок щодо фінансування дій, пов'язаних із окупацією РФ Кримського півострова), 5 – за результатами встановленого скороченого порядку (ч. 3 ст. 349 КПК України) судового розгляду, а саме: шляхом визнання недоцільним дослідження судом доказів сторони обвинувачення, обмежившись допитом обвинувачених, які у всіх 5 випадках у повному обсязі визнали свою вину.

Проблемні питання, пов'язані з кваліфікацією дій особи за ст. 110-2 КК України,

необхідність внесення змін до закону про кримінальну відповідальність щодо удосконалення даної правової норми, а також методика розслідування злочинів даної категорії, тактика доведення винуватості особи при підтриманні публічного обвинувачення в суді при розгляді справ даної категорії, стануть підставою для подальших наукових досліджень із обраної тематики.

Список використаних джерел

1. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T012341?an=911540>.
2. Вирок Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 08.10.2015 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/52051581>.
3. Вирок Дергачівського районного суду Харківської області від 28.01.2021 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94463842>.
4. Вирок Жовтневого районного суду м. Харкова від 19.03.2019 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/805455989>.
5. Вирок Троїцького районного суду Луганської області від 14.08.2019 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83633980>.
6. Вирок Мар'їнського районного суду Донецької області від 27.06.2019 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/827446509>.
7. Вирок Дергачівського районного суду Харківської області від 11.05.2019 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81655399>.
8. Вирок Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 07.09.2021 / Єдиний державний реєстр судових рішень / URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99420042>
9. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 16.11.2021 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101134779>.
10. Вирок Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 07.09.2021 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102162231>.

Надійшла до редакції 09.12.2021

References

1. Kryminal'nyy Kodeks Ukrayiny vid 05.04.2001 [Criminal Code of Ukraine of April 5, 2001]. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T012341?an=911540>.
2. Vyrok Zhovtnevoho rayonnoho sudu m. Zaporizhzhya vid 08.10.2015. [Verdict of the Zhovtnevy District Court of Zaporizhia of October 8, 2015] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/52051581>.
3. Vyrok Derhachivs'koho rayonnoho sudu Kharkivs'koyi oblasti vid 28.01.2021 [Verdict of the Dergachiv District Court of the Kharkiv Region of 28 January 2021] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94463842>.
4. Vyrok Zhovtnevoho rayonnoho sudu m. Kharkova vid 19.03.2019 [Verdict of the Zhovtnevy District Court of Kharkiv of March 19, 2019] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/805455989>.
5. Vyrok Troyits'koho rayonnoho sudu Luhans'koyi oblasti vid 14.08.2019 [Verdict of the Troyitsky District Court of Luhansk Region of 14.08.2019] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83633980>.
6. Vyrok Maryins'koho rayonnoho sudu Donets'koyi oblasti vid 27.06.2019 [Verdict of the Mariinsky District Court of the Donetsk Region of 27.06.2019] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/827446509>.
7. Vyrok Derhachivs'koho rayonnoho sudu Kharkivs'koyi oblasti vid 11.05.2019 [Verdict of the Dergachi District Court of the Kharkiv Region of 11.05.2019] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81655399>.
8. Vyrok Krasnogvardeys'koho rayonnoho sudu m. Dnipropetrovs'ka vid 07.09.2021 [Verdict of the Krasnogvardeisky District Court of Dnipropetrovsk of 07.09.2021] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99420042>.
9. Vyrok Shevchenkivs'koho rayonnoho sudu m. Kyyeva vid 16.11.2021 [Verdict of the Shevchenkivsky District Court of Kyiv of 16.11.2021] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101134779>.
10. Vyrok Krasnogvardeys'koho rayonnoho sudu m. Dnipropetrovs'ka vid 07.09.2021 [Verdict of the Krasnogvardeisky District Court of Dnipropetrovsk dated 07.09.2021] / Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102162231>.

ABSTRACT

Roman Shestopalov. Judicial practice in cases of crimes under article 110-2 of the Criminal Code of Ukraine. The article is devoted to the analysis of judicial practice in cases of crimes under Article 110-2 of the Criminal Code of Ukraine. The author, by monitoring the data of the Unified State Register of court decisions on the appropriate search context, studied court decisions in cases of crimes against the foundations of national security, in particular regarding the judicial practice of sentencing for

financing actions committed with the aim of forcibly changing or overthrowing the constitutional order or seizing state power, changing the borders of the territory or state border of Ukraine, adopted since the introduction of the norm that provides for criminal liability for such actions.

Based on the results of the analytical study, the scope of application of this provision of the law on criminal liability and the issuance of relevant decisions by courts is differentiated. The reasons for the use by courts, as a rule, of a simplified procedure for conducting proceedings are analysed, including regarding the scope of research of evidence, making decisions on the measure of punishment based on it. The author's thesis about the reasons for this state of affairs is expressed. Arguments are presented regarding the existence of problematic issues related to the legal support of criminal legal protection of actions, which in their totality form the composition of a crime under Art. 110-2 of the CC of Ukraine, as well as the problems of practical application of this norm.

Keywords: *judicial practice, verdict, crimes against the foundations of national security, Unified State Register of court decisions, financing, material support, purpose, forced change or overthrow of the constitutional order, seizure of state power, changes in the borders of the territory or state border of Ukraine.*

УДК 159:316.62

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-560-566

Інна ШИНКАРЕНКО[©]
кандидат психологічних
наук, доцент
(Дніпропетровський
державний університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

Раджкумарі МІНА
доктор філософії
(психологія)
(Психологічний
Університет Делі, Індія)

Аліна ЛУКОМСЬКА[©]
курсант
(Дніпропетровський
державний університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

АДИКТИВНА (ЗАЛЕЖНА) ПОВЕДІНКА ЯК ФОРМА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

У статті розглядається актуальна проблема психологічних особливостей залежності як девіантної поведінки особистості. Проаналізовані різні підходи до визначення адикції та визначено, як впливає психологічна залежність у підлітковому віці на структуру особистості. Окреслено причини, умови і фактори, що детермінують це соціально-психологічне явище. Підкреслено роль сімейного виховання як чинника формування особистості. Зазначені види хімічної і нехімічної залежності, які притаманні сучасному підліткови. Надані рекомендації педагогам та працівникам ювенальної превенції щодо своєчасного визначення та виявлення ознак адиктивної поведінки підлітків.

Ключові слова: *підлітки, особистість, девіантна поведінка, психологічна залежність, адикт, адиктивні форми поведінки.*

Постановка проблеми. Проблема адиктивної поведінки за останнє десятиліття набула значної актуальності у всьому світі. На сьогодні відзначається стійка тенденція до інтенсивного зростання рівня адиктивної поведінки в юнацькому середовищі, що

© І. Шинкаренко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0040-2010>

k_fp@dduvs.in.ua

© R. Meena, 2021

princessmeena9@gmail.com

© А. Лукомська, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0907-9918>

alinalukomskaa00@gmail.com